

OTVORENO PISMO

Poslanicima 25. saziva Skupštine Crne Gore

Predmet: Otvoreno pismo Građanske alijanse 25. sazivu Skupštine Crne Gore

Poštovane dame i gospodo,

čestitamo vam na izboru za poslanike u Skupštini Crne Gore i želimo uspješan rad. Slobodni smo vam se obratiti sa sugestijama iz domena naše misije i mandata.

Uloga Skupštine u procesu evropskih integracija i jačanju vladavine prava je suštinski bitna i nadamo se da ste svjesni odgovornosti koju preuzimate. Vi stojite između crnogorskih građana, državnih institucija i standarda Evropske unije, koji će morati biti primijenjeni u naš pravni sistem, te je Vaš zadatak da te standarde prilagodite potrebama i ciljevima crnogorskog društva.

Skupština ne može biti tijelo za mehaničko usvajanje prijedloga Zakona koje pripremi Vlada, već od vas očekujemo aktivniju ulogu. Nadamo se da će u Odboru za politički sistem, pravosuđe i upravu sjedjeti najbolji stručnjaci među vama, kako bi omogućili da zakonski predlozi, pored usklađenosti sa EU standardima – budu usklađeni i sa interesima i potreba crnogorskih građana. Mehanizmi sa kojima odbori trenutno raspolažu su nedovoljni za njihov rad, te pozivamo novi saziv Skupštine da ojača kontrolne mehanizme odbora, naročito onih koji se tiču korupcije. Pozivamo vas na postizanje dogovora oko Ustavnih izmjena sa ciljem daljeg unaprjeđenja pravosuđa i njegovog depolitizovanja, te da prilikom usvajanja budžeta obratite pažnju na neophodnost većih izdvajanja za pravosuđe, kao i kvalitetnog nadzora efikasnosti potrošnje tih sredstava. Smatramo da matični Odbor treba da inicira gradnju Palate pravde, čime bi se prostorni kapaciteti sudova rasteretili i tako olakšao njihov rad.

Pozivamo Skupštinu da unaprijedi koordinaciju sa Ministarstvom pravde i ljudskih prava u vezi sa predlaganjem i usvajanjem zakonskih dokumenata.

Zahtijevamo od vas da osnažite i produbite saradnju sa civilnim sektorom, kako bi svi oni formalni memorandumi o saradnji zaživjeli. Nije dovoljno da potpisujemo dokumente o saradnji, održavamo beskrayne sastanke ili figuriramo u komisijama – ako zaista nema suštinske volje za međusobnim uvažavanjem različitih stavova i ako ta saradnja ne dovodi do konkretnih rješenja brojnih društvenih problema. Želimo da poslanici aktivnije utiču na promovisanje javnih rasprava i njihovo praćenje, i time oslušuju puls javnosti, kao i da posvetite više pažnje peticijama koje dolaze iz civilnog sektora. Od posebnog značaja je usvajanje kriterijuma za izbora predstavnika NVO u tijelima koje imenuje Skupština, sa ciljem sprječavanja dosadašnjih manipulacija.

Molimo vas da se prilikom izbora Potpredsjednika pridržavate Poslovnika, a ako je to nemoguće, onda ga makar promijenite. Posebno je bitno da prilikom biranja rukovodioca i predsjednika radnih tijela budu poštovani principi rodne ravnopravnosti.

Očekujemo od svih vas da u narednom periodu doprinesete povećanju nivoa odgovornosti državnih institucija, prije svega kroz kontrolne mehanizme. U prethodnim sazivima ovi mehanizmi su bili nedovoljno korišćeni i osim promocija

političkih pozicija – rijetko su kad rezultirali konkretnim rješenjima. Nadamo se da ćete posebno raditi na dodatnom jačanju kontrolnih funkcija, kako se ne bi dozvolilo da kontrolna i konsultativna saslušanja u odborima služe i dalje kao događaji za promociju aktivnosti koje je Vlada sprovela, iščitavanjem izvještaja, kao ni da konačni ishodi saslušanja nemaju efikasan praktičan epilog. Pozivamo Skupštinu da nakon tri godine izabere petog člana Senata Državne revizorske institucije. DRI dobija nove nadležnosti, a sa druge strane Skupština ne doprinosi na elementarnom nivou da se olakša rad DRi, niti na kvalitetan način koristi njihove izvještaje.

Prethodni sazivi Skupštine nijesu učinili ni minimalne napore da spriječe nezakonito i neracionalno rasipanje novca iz Fonda za ostvarivanje i zaštitu manjinskih prava, a neki od poslanika iz prošlog saziva su čak i podržali te zloupotrebe. Ovaj fond je zamišljen kao suštinski mehanizam podrške očuvanju i promovisanju kulturnih raznolikosti i među-etničkog sklada kojima se Crna Gora diči. On svakako nije zamišljen kao prostor za finansiranje etničkih preduzetnika, koji na konto svojih etničkih zajednica forsiraju svoje političke i poslovne poduhvate. Ukoliko se dozvoli nastavak dosadašnje prakse, Fond će ostati simbolom zadovoljavanja najglasnijih etničkih preduzetnika za sve promašaje u rješavanju društvenih i kulturnih problema zajednica koje formalno predstavljaju.

Očekujemo da u novom mandatu članstvo u Odboru za ljudska prava ne bude prepušteno samo poslanicima iz manjinskih naroda, jer za članstvo u odboru ključni kriterijum treba da bude profesionalno iskustvo i lični senzibilitet za ljudska prava, a ne pripadnost manjinskom narodu. Dosadašnjim načinom rada, može se steći utisak da je Skupština nipodaštavala i njegov mandat i poslanike iz redova manjinskih naroda, jasno im time pokazujući čime treba da se primarno bave. Nadamo se da će ovaj saziv Skupštine, konačno, uraditi nešto konkretno kada je u pitanju oblast suočavanja sa prošlošću i da će se pristupiti formiranju Istraživačko – dokumentacionog centra za prikupljanje činjenica o događajima iz perioda 1991-2001. godine.

Vi treba da pokažete da ste spremni da odigrate aktivnu ulogu na predlaganju izmjena onih rješenja koja kao takva ugrožavaju ljudska prava i vladavinu prava. Između ostalog, neophodno je uskladiti definiciju djeteta sa Konvencijom o pravima djeteta; Krivični zakonik sa međunarodnim standardima, prije svega na način da ne ugrožava pravo na privatnost; Zakon o javnim okupljanjima, da bi se omogućilo potpuno poštovanje prava na mirna okupljanja kako ih definiše Ustav i međunarodni standardi i druge propise koji nijesu u skladu sa standardima. Takođe, od vas zahtijevamo značajan doprinos implementaciji Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, Zakona o zaštitniku ljudskih prava i sloboda, Zakona o zabrani diskriminacije i svih drugih zakona čija implementacija još uvijek nije zaživjela. Osnovni kriterijumi za formiranje odbora moraju biti prije svega znanje i stručnost poslanika u tim oblastima. Pozivamo novi sastav Odbora za ekonomiju finansije i budžet da se intenzivnije posveti praćenju implementacije Zakona o energetskej efikasnosti, kao i daljem usklađivanju i ispunjavanju ciljeva iz usvojenih strateških dokumenata

Podsjećamo da u prethodnim sazivima nije dovoljno postignuto u pogledu unaprjeđenja medijskih sloboda, a da su novinari i dalje u nezavidnom položaju. S jedne strane, zahtjevi po pitanju slobode medija su jedan od ključnih prioriteta EU, ali sa druge, mnogo bitnije – to je suštinska potreba crnogorskog društva. Zahtijevamo da utičete na efikasnije djelovanje policije u otkrivanju onih koji prijetnje i napadaju medije i novinare kao i da osigurate efikasnije sudske procese protiv osumnjičenih za prijetnje i napade, te da doprinesete zaštiti zapošljenih od samovolje vlasnika medija. Zahtijevamo od svih vas jedinstven stav da ćete se pridržavati medijskih i zakona o slobodnom pristupu informacijama, kao i da nećete dijeliti medije na „podobne i „nepodobne“, već profesionalne i neprofesionalne. U krajnjem očekujemo da se rasvijetle ubistvo glavnog i odgovornog urednika "Dana" Duška Jovanovića, fizički napadi na sedam novinara uglavnom kritički nastrojenih medija, da se otkriju počinioci i nalogodavci u seriji uništavanja imovine medija, prijetnje i "upozorenja", kao i da se razjasne okolnosti iz afere „Eurotel“. Uz pretpostavku da je društvo otvoreno i slobodno koliko su to mediji u njemu, pozivamo vas da zauzmete čvrst stav u vezi sa problematikom medija, kako bi građani slobodno izvještavali i prijavljivali o pritislima, kršenjima ljudskih prava i kako bi, kako to i ustav nalaže, svi bili jednaki, a vi u poslaničkim klupama posebno bili odgovorni za tu jednakost.

Koristimo priliku i da apelujemo na vas da posebno obratite pažnju na problematiku godišnjih programskih i finansijskih izvještaja određenih institucija. Usvajanjem nepotpunih, nejasnih ili prosto loših izvještaja – daje se legitimitet neprofesionalnim zvaničnicima, a u samom društvu se time rasprostire kultura nekažnjivosti i neodgovornog obavljanja javnih funkcija i potrošnje budžetskih sredstava.

Od vas očekujemo da u novom sazivu unaprijedite nivo komunikacije, jer u dosadašnjim sazivima ona nije bila na zadovoljavajućem nivou i u nekoliko navrata značajno je prevazilazila okvire koji dolikuju ovom domu. Morate prihvatiti vašu odgovornost, te biti promoteri dobrog i konstruktivnog dijaloga u cilju smanjivanja tenzija. Od vas se očekuje da kroz prevazilaženje ličnih i partijskih interesa stremite rješenjima koja su u interesu građana. Posebno, jer u podijeljenom društvu takvo ponašanje doprinosi povećanju postojećih podjela i daje loš primjer vašim biračima - da je ovakav vid ponašanja prihvatljiv ili poželjan kao model komunikacije sa političkim neistomišljenicima.

Nadamo se da u novom sazivu među vama neće biti poslanika koji će se drastično razlikovati po intenzitetu svog angažmana, to jest da neće biti poslanika toliko inertnih da suma njihovih ukupnih aktivnosti bude - nula. Molimo Vas da posebno obratite pažnju na činjenicu koliko prosječni crnogorski građanin provede sati na svom radnom mjestu za prosječnu crnogorsku platu. Kao i da vaš zadatak nije da usvajate zakone, već da kreirate zakonski okvir koji olakšava funkcionisanje državnih institucija i omogućava da njihov rad bude u interesu građana. Jer, koliko god bili bitni izvještaji Evropske komisije o radu Parlamenta, molimo vas da vodite računa o onome što građani Crne Gore misle o ovoj instituciji i koliko joj vjeruju.

Poštovani poslanici, nadamo se da ste svjesni – da ispod svih statističkih pokazatelja podrške članstvu u EU, krije se ogroman broj ljudi koji imaju idealizovanu predstavu o EU, kao rješenju svih naših problema. Vaš zadatak je da parlamentarnim raspravama objasnite građanima koje će tačno obaveze i prava proisteći iz očekivanog članstva u EU, kao i kako će te promjene biti osigurane kroz proces pregovora. I što je još važnije – koliko će težak i mukotrpan proces to biti, u sklopu kojeg ćemo morati da promijenimo svoje navike, koje su nadživjele brojne pokušaje društvene emancipacije na ovim prostorima u poslednjih 150 godina.

Želimo da vam skrenemo pažnju na porast svojevrsnog cinizma koji polako, ali sigurno, narasta u intelektualnim, političkim i krugovima civilnog društva po pitanju formalnog prihvatanja EU standarda, ali njihovog obesmišljavanja u praksi. Što više pričamo o EU standardima, to više energije trošimo u upražnjavanju omiljenog regionalnog sporta - traženju prečica i rupa u pravilima. Još uvijek su svježa sjećanja na početni entuzijazam svih reformskih procesa iz prethodnog vijeka, kao i rezultirajući cinizam, kao finalnu potvrdu pobjede palanačkog mentaliteta nad svim emancipatorskim idejama koje se ovdje nijesu uspjele nakalemiti.

Vi, kao predstavnici naroda morate predstavljati platformu saradnje svih političkih stremljenja unutar crnogorskog društva, koji kroz konstruktivnu saradnju i dijalog moraju biti objedinjeni s ciljem rješavanja osnovnih političkih i socio-ekonomskih problema. Ako niste spremni na traženje kompromisa i mukotrpan rad u vezi problema koji muče vaše glasače – razmislite sa čim ćete izaći pred građane, kada sljedeći put pokušate da im objasnite da trebaju da vas podrže.

Građanska alijansa vam želi uspješan rad i ostaje na raspolaganju za svaki vid saradnje.

S poštovanjem,

Podgorica, 02.11.2012.

Marina Bauk, koordinatorica medijskog programa
Milan Radović, koordinator programa ljudskih prava
Zoran Vujičić, koordinator programa vladavine prava
Edin Koljenović, koordinator programa dobrog upravljanja

Dostavljeno:

- Medijima
- Međunarodnim organizacijama